

Kertemből beszélek

Kinézek az ablakon: esik az eső, veri a szőlő leveleit, ez az idő — mily viszonylagosak a dolgok — igen jót tesz a rothadást terjesztő gombáknak. Élvezik. Boldogan és gyönyörrel telve szaporodnak. Az én szempontomból nézve: rothad az ezerjő. Ha eláll az eső, azonnal szedni kell, bár nem tökéletesen érett; mert ha a tőkén hagyjuk, két nap alatt mind megrothad ebben az időben. Harmada máris oda van. Kellett nekem kert, szőlővel, almával, barackkal! Csak a méreg van vele. Meg a bánat. Reménységek állandó lankadása. Milyen bor lesz például ebből a félig máris romlott ezerjőből?

— Bor lesz abból, hé, tata! — rikkantja Vince biztatón. A „hé, tata” én volnék, s hozzáteszi: — Megivódik az, mind egy cseppig.

Ez a „hé, tata” megszólítás afféle kedélyes variáns a különféle megszólítások, megtiszteltetések között, melyet kertemben, szomszédok révén élvezek.

Eleinte bizony nem tudtak hová tenni — kiféle, miféle lehet ez a szemüveges, amúgy járatosnak látszó, de szervezetileg igen roskatag, városi egyén, aki ezt a Polczner-féle kertet nagy könnyelműen megvásárolta s műveli. Művelteti. András szomszédomnak egy teljes napjába került, amíg e körmönfont kérdést önmagában tisztázta. Más — rendes — városi kerttulajdonos ugyanis szombaton megjelenik, vasárnap estig dilisre dolgozza magát, én viszont — teljesen kiszámíthatatlanul — hol hétfőn, hol szerdán, hol vasárnap, hol reggel, hol este jelentem meg: miféle hivatalba jár ez? Hogy onnan akkor lép le, amikor akar? Metszés közben András óvatosan, a kását kerülgetve közelítette a témát.

— Úgy nézem, Gábor bácsi nincs még abban a korban, hogy nyugdíjas lehessen.

— Nem is — feleltem, sejtve, hogy keresztkérdéssel állok szemben —, nem vagyok nyugdíjban.

Déltájban került sor a továbblépésre.

— Akkor meg valami igen jó hivatala lehet.

— Miből sejtji, hogy énnekem igen jó hivatalom van?

— Mert a hét bármelyik napján otthagyhatsz. Akkor jön ki a kertbe, amikor akar. A jelek szerint.

A jelek valóban erre felé mutattak, azonban nem hagyhattam magyarázat nélkül ezt a tisztázatlan helyzetet. Közöltem, hogy hivatalom nem a legjobbak közül való; abból élek, hogy dolgozom. Könyveket írok, meg mindenfélüket.

— Szóval... se hivatal, se nyugdíj.

— Bizony, így állunk.

Mire a sor végére kijutottunk, megszületett a megoldás, megvilágosodott az elme.

— Akkor ez olyan rokkantnyugdíj féle, igaz-e?

— Sajnos — mondtam — olyasféle.

Ebben maradtunk.

Most aztán nézek kifelé a csepergős őszbe, akár egy rokkantnyugdíjas, tétlenségre kárhozható. Hallom, hogy vannak szőlőművelők, akik esernyő alatt szedik a rothadó ezerjót, én erre nem vállalkozom. Megázik, megfázik a derekam, nyöghetek egy hétig. S folyton az jár az eszemben: milyen bora lesz ennek? Mint a káposztalé. Az adót viszont ezután is úgy kell fizetni, mintha szemem szedett, gyönyörű furmintból szűrnénk. A boradó! Ez is a keserves témák közül való. Felemelték — literenként nyolc forint. Valósággal megveszi a termelő a saját borát az államtól — panaszolják a szomszédok. Az eszesebbek, előrelátóbbak úgy járnak el, hogy elrejtik a termést az állam szeme, a borellenőr elől. Méghozzá a legtökéletesebb módon. Megisszák.

Kiforrni nincs ideje — isszák a kiforratlan, zavaros lét, a murcit, azzal a boldogító tudattal, hogy ami a hasunkban van, azután már nem kell adót fizetni. Átvertük az államot. Mire a borellenőr — errefelé változatlanul finácnak nevezik — ideér, a szemébe röhögünk, kutogathat, méricskélhet, az elejé már biztos helyen van. Elittuk az állam elől.

Vannak ugyanis igen rámenős borellenőrök. Azt beszélik, hogy a letagadott bormennyiség után kivett adónak és büntetésnek tíz százaléka az övék. Ez aztán hallatlan aktivitásra serkenti némelyiket. „Az anyja hétszázát, hallja, képes volt hasra fekve bebújni a jászol alá, hogy nem oda dugtam-e a hordót. Én csak álltam az istálló ajtajában, röhögtem, s csak néztem, mit csinál. Aztán meg fel a padlásra. Ott is körülszamuklált. Mire képes az ember azért a tíz százalékért. Biztos nagy családja van a szerencsétlennek... Kell a kenyér. Őt is meg lehet érteni.”

Újabbán viszont olyan hírek járnak, hogy az állam beteszi az ajtót a szőlős és bortermelő állampolgárok fortélyos megívászatni manőverei előtt: nem literenként veti ki az adót, hanem átalányban. „De szomszéd uram, hát ez irgalmatlan kibabrálás. És ha nem terem egy csepp se? Ha elveri egy szemig a jég? És ha nem akarok bort szűrni, hanem eladom szőlő korában? Akkor is fizetni kell minden évben az egyszer megállapított adót?” Nem tudok válaszolni. Rejtély. Azt azonban megállapíthatjuk, hogy az államnak is van magához való esze, ha nem is mindig a mi eszünk forgójára jár. „Olyan ez, tudja, mint a kutyaadó. Ha az ember tart egy vakarcs kutyát a házánál, azután adót kell fizetni. De ha egy krokodilust tart, azután nem kell adót fizetni. Hát majd tartunk krokodilust...”

Nézem a szapora esőt — alkonyodik. Borult az ég, hamar besötétedik. És akkor majd megjelennek rendszeres esti és hajnali látogatóim, a kutyák, a macskák s megkezdik szorgos és kitartó kutakudásikat, perccgetésüket a verandán az egerek. „Hidegek az éjszakák, fázik odakint a seggek, ők is fedél alá húzódnak” — indokolja az egerek jelenlétét az anyám. Macska kéne. Jár ide esténként egy koromfekete macska, megáll a szőlő közt s percekig mocsanatlanul néz a szemem közé. Én meg őt nézem természetesen. Farkaszemet nézünk. Macskával — farkaszemet: micsoda fogalomtévesztés. Ám ebben a fekete ördögben — csak az ördöggel bagzódhatott valami őse, azért ilyen ocsmányul fekete — nem ez a legérdekesebb, hanem az, ahogy a szeme világít a sötétben. Nem úgy, mint más kandúroké — sokkal parázslóbban. Szinte támadó, ingerült fények villóznak benne. Néz merőn, pislogás nélkül; csak a farka hegye, a legutolsó íz ráng ütemesen jobbról balra, balról jobbra. De még mindig van valami a szemében, ami más macskaszemektől megkülönbözteti. Jobban oda kell figyelni s akkor meglátjuk, hogy az egyik szeme, a jobb felőli, halványabban tüzel. Valami ádáz, éjszakai szerelmi küzdelemben esett benne hiba. Fénye megcsökken, mondhatnánk, tompított világitással működik, szerepét és fényét átvette a másik, a bal szem, emiatt olyan parázsló. Hívnam be a verandára, hogy maradjon itt éjszakára, intézze el az egereimet; a hívásra

azonban megvetően hátat fordít s rángatózva billegő farokkal beleolvad a vak éjszakába. Ha ez a félszemű kandúr megírná emlékiratait, éjszakai portyázásainak, kalandjainak krónikáját!

Macszkaszemléből azonban nem élünk meg, térjünk vissza termékenyebb töprengéseinkhez. Minden ősszel visszatérő téma: vajon milyen tél várható. Fedjük-e a szőlőt télire, vagy ne fedjük? Mifelénk leginkább kövidinkát termelünk, ezerjót, elvétve otellót. Igénytelen, sokat bíró, paraszti kézhez idomult, homoki szőlőfajták. Gondomat — hogy hát fedjünk-e az idén vagy ne fedjünk — megosztom Kothencz Tónival, okos és tapasztalt szomszédommal, aki persze nem azonos a „Kothencz, a juhász” című elbeszélés hősével, nem is hallott ilyen elbeszélésről. Vannak erre felé ilyen — máshol szokatlanul hangzó — nevek. Hamar kész a tanáccsal: „Megfigyeltem, hogy már harmadik éve, hogy nincsen itt befedve télire a szőlő. Hát akkor nem kell a dolgokon változtatni.” Igen ám — ellenkezem hozzáértést tetetve —, de az utóbbi években nem volt telünk. Havat is alig-alig láttunk. Megüsztek a kifagyást fedés nélkül is. „Azt nem úgy kell felfogni. Az a szőlő éppen olyan, mint az ember. Ő már megszokta, hogy harmadik télen kinn hál. Őneki — s mutat a tőkére, amiről következetesen egyes szám harmadik személyben beszél — őneki ez éppen olyan, mint teszem azt, ahogy a cigánygyerekek felnőnek. Más elkényeztetett gyerekek, ha kimennének mezítláb a hóba, lecsapná őket a hétnyavalya. Ezek meg vidáman bokáznak benne. Ha most — három évi szoktatás után — elkezdjük a kövidinka kényeztetését, befedjük, akkor meg ahhoz szokik hozzá, és ez is így van, akár az emberrel: ha egyszer hozzászoktatod a kényeztetéshez, azután már nem bírsz vele. Megköveteli a fedést. Akár az elkényeztetett gyerek a csokoládét.” Nem tudom, a marxista filozófia hová tenné Kothencz Tóni okoskodását, valahol a „régii görögök” közt jelölné ki a helyét (antropomorfozisz?) — én azonban hallgatok a szavára, nem hagyom elkényelmesedni már-már megedződött szőlőmet. Nem fedlek be benneteket az idén sem — mondom a tőkéknek. — Legföljebb majd még tovább edződtek — ha ugyan ki nem fagytok. A pudding próbája az, hogy megesszük, a tanács próbája az, hogy megtartjuk.

— Nem félsz te itt egyedül, amikor napokon át kinn alszol? — kérdezi az anyám.

— Nem tudom, mitől kellene félnem.

— Hogy mitől? Körüljártam a kertet, nézegettem a kerítést, hát azon danolva jöhet be akárki.

Mi tagadás, az én keritésem kerítésnek nem nevezhető. Egyáltalán nem áll hivatása magaslatán, inkább a földön tekeredik. Három — itt-ott négy — szál istentelenül elrozsdásodott, leszakadozott, csak az öregek emlékezetében rejtőző időkben kihúzott szögesdrót, van úgy, hogy létezését én is akkor veszem észre, amikor valahová, talán éppen a buszhoz, torony iránt elindulok s a kert széléhez érve, cipőm belegabalyodik a drótba s míg kiszabadítom magam a hurokból, elmegy a busz. És a mama másnap nekiáll, kiszabadítgatja egymásból a drótokat, összevissza hurkolásztatja, hogy valami drótakadályt képezzen ebből az összevisszaságból. Hiába mondom neki, hogy ne csinálja, teljesen fölösleges, részint, mert ebből kerítés sose lesz, részint pedig nem laknak erre rossz emberek, ki jönne ide lopni.

— Nem ismered te az embereket. Többet éltem én, mint te. Én viszont ismerem az embereket.

A válasz valósággal letaglóz. Ehhez szóljatok, kritikusok, akik nem mulasztjátok el egyik könyvemről sem megállapítani, hogy a szerző valóságismertete, emberismerete milyen tüzetes! Az anyám szerint viszont... A harmadik érvel — amely a kerítéscsinálás értelmetlenségét bizonyítaná, már elő sem hozokodom. Hogy ugyanis hiába van kerítés, ha nincs kapu. Kapu ugyanis nincs. Azt is elette az idő. Kidöntve fekszik a porban. Ám a mamával nem

lehet vitatkozni. Nyolcvankét éves — én meg csak ötvennégy — most kezdjek el vele vitatkozni? Kötözgeti tovább a drótokat.

Éjszaka hallgatom az egerek neszezését. Nocsak — mondom — még harangozni is tudnak. A madzagon csüngő lopótökök ugyanis egymáshoz ütődnek, zörögve konganak, bár az is lehet, hogy a pincelejárát előtti ajtón át — melynek az ablaka ki van törve — besurran a szél, az veri egymáshoz a tököket. A zaj — bár éjszakai és gyanús — nem idegesít, nyugodtan heverek az ágyban, s mivel a lopótökről mindig Pupi jut eszembe, Pupira gondolok.

Itt lakott nem messze, két dűlőt találkozásánál, tőpörödött tanyában, tőpörödött anyjával. A tanya és két lakója, Pupi meg az anyja — bevallom itt nyíltan — már bele van írva egy-két könyvembe. De hát Pupi kimeríthetetlen és megírhatatlan. Tisztességes neve: Ónozó György, de a környék csak Pupi néven ismerte. Ez is sajátásosan Szeged környéki név, jusson eszünkbe, ugyan-csak Móra meg Tömörkény írásából Ónozó Poldi az ő híres korcsmajával. S a többi szomszéd neve is: Kothencz Tóniról már volt szó, de kelet felőli két szomszédom közül az egyiket Kócsónénak — Örzse néni — hívják, a másikat meg Kormányoséknak. Dél felől Róvóék határolnak, nyugat felől Botkáék kertje húzódott, míg le nem adták a tsz-nek. Észak felől viszont a szövetkezeti földje érintkezik a kertemmel, pár évvel ezelőtt még szépen beállott őszibarackos díszlet itt, de aztán kiküldtek ide egy Dutra-traktort, láncot tekertek a fák törzsére, és én csak néztem: az a dögnagy gép milyen könnyedén húzza ki tövestől a halálra ítélt gyümölcsfákat.

De lássuk Pupit, más néven Ónozó Györgyöt közelebről. Megítélése eléggé bonyolult. Ahány szomszéd, annyi a vélemény. Az egyik szerint a föld terhe volt, éppen ideje, hogy felakasztotta magát. A másik azt mondja: rendes ember volt az azért. Nem tudtál tőle olyan szívességet kérni, amit jó szívvel meg nem tett volna. Na jó, hogy a rendőrt kicibálta a vasúti sínhez, a nyakát a sínre fektette, s várta a vonatot, amelyik levágja a rendőr fejét — de hát Pupi mindig is ilyen volt. Örökké hadakozás a renddel, tehát a rend őrzőivel is. Valamikor, még a régi világban egy szegedi nagyfuvarosnál kocsiskodott, ott szokott rá az italra, meg mindarra, ami az élet — a rendet és törvényt tisztelő élet — ellentéte, a lázadozásra. Asszony nem bírt mellette megmaradni, akkora volt a természete. Alkatra nézve tömzsi, fekete, örökké borostás, ereje legendás. De az erő fogyott, például amikor én megismertem — hol volt már a régi erő!

Akkor még — ismeretségünk elején — két szép szürke lóval vállalt fuvarokat. Csontos, nagy, derék lovai voltak. De amikor egy fuvar alkalmával nem tudták kihúzni a sárból a gumikerekű stráfkocsit, Pupi, dühében, hogy ezt a szégyent ő nem tudja elviselni, lapáttal támadt a saját lovaira. Ez a dolog arra kint, a híres Fehér-tónál történt, az egyik lovat úgy találta csípőn ütni, hogy összeroskadt: nem tudom, a természetnek milyen galád játéka, hogy minden állat csontja összeforrad, még az emberé is, de a lóé, az embernek — a kutya után — leghűségesebb társának, ha csontja törik, azt a lovat lehet vinni a dögtemetőbe, nem forr össze a csontja. Ez történt Pupi egyik szürkéjével is. Agyonverődött.

Nem részletezem a dolgokat, hogyan társult fuvarozásra aztán egy hozzá nem illő — korban legalábbis nem illő — fiatal, hosszú hajú sráccal. Nem a hajjal volt a baj! Hanem azzal, hogy a természetük sajnálatos módon egyezett. A második szürkét ugyanis a hosszú hajú srác verte agyon, ugyancsak lapáttal csípőn ütve — csontját törve. Mehetett az is a dögtemetőbe. Illetve a hatósági húsboltba. Itt maradt Pupi ló nélkül, a szekér a tanya udvarán búsan álldögált, rúdja a dűlőt felé szúrt, vágyakozón, de nem volt mit a szekér elé fogni. A mama, Pupi anyja, belékapaszkodott a kerítés lécebe, egész nap tudott nézdegélni, ha elballagtam a ház elé, szoktam neki köszönni, de csak kézfellegyintéssel, mert süket volt szegény, mint a föld. Ebbe a világba záródott bele

Pupi, ebbe a ló nélküli süket világba. Egy alkalommal, már nem tudom mi okból, átballagtam hozzá, gondolom, az erejére volt szükségem. Tél volt — s ahogy a lakásba benyitottam, mellbe, orra vágott a bűz, a füst, a tyúkgané, a bagó, meg a vizelet áporodott, összekeveredett bűze. Mert nemcsak a mama eresztett éjjelenként maga alá, hanem Pupi is, ahogy éjjel részegen leszállt az ágyról, nem tudott, vagy nem akart kitalálni az udvarra, az ágy végéhez csörgesztette fölös terhét.

A mama meghalt, Pupi teljesen egyedül maradt. Alkalmi munkákat vállalt — már ahol kapott. Ló nélkül nincs becsület. Pláne, ha már kora reggel teletöltekezik valaki pálinkával. Rendszerint engem is útba ejtett, mert tudta, hogy méregerős törkölypálinkát főztem a dorozsmai földében. Volt egy fekete csibukpipája, háromfelé tördelt szivart dugott bele, azt szívta — hogy az milyen büdös tud lenni! Szoktunk beszélgetni, habár elég nehezen ment a dolog, mert hangszálait elrágta már az ital meg a pipa — rekedten suttogott. Nos, így került valahogy szóba a lopótök. Talán úgy, hogy látott a szegedi piacon lopótököt, árulta valaki s száz forintot kért darabjáért. „És van marha, aki megveszi!” — mondta Pupi. Persze. Szobadísznek. Megjegyeztem, hogy ez mostanában divat, én is szívesen felakasztanék egyet-kettőt. „Na majd hozok én magának, hogy a magját megvehesse, tavasszal elvethesse.” S oldalpillantást vetett a törkölyös üvegre.

Ahogy beállt a tél, ritkábban járogattam ki. Egy alkalommal kimegyek, látom, a tornácra, az asztalon ott egy lopótök. „Itt járt Pupi — mondtam magamnak — meghozta az ígért lopótököt.” No, majd tavasszal elvetjük a magját.

Nemsókára meglátogatott Vince, aki a kertben szokott nekem segíteni, dolgoztatni, jó pénzért persze, ő is megérezte a törköly szagát.

— No — azt mondja — Pupi elintézte magát.

— El — mondtam — meghozta a lopótököt.

— Nem úgy értem. Nem magát intézte el, hanem saját magát.

Lassan kezdtem megérteni, miről van szó. Tegnap délután Pupi itt járt, a lopótököt letette az asztalra, hazament, megmosakodott, tiszta alsót vett magára, meg ünneplő ruhát. A hízó kinn sivalkodott a ketrecben, de nem adott neki vacsorát, hiszen egy éjszakája van hátra. Megírta a közeli rokonoknak, húgának, sógorának, hogy reggel jöjjenek ki, mert disznóvágás lesz. Emiatt nem kap enni a hízó: legyen tiszta a bele, könnyebb úgy megpucolni. Reggel a rokonok meg is érkeztek, zörgetnek, nem nyit ajtót senki. Hát ez a Pupi már ilyen korán elcsavargott valamerre? Az nem lehetséges, a disznóvágás komoly dolog. Jöttek az útonjárók, kérdezték tőlük, nem látták-e elmenni Pupit. Nem. Senki sem látta. No, be kell nézni az ablakon, talán nagyon beszivornyázott s mélyen alszik. Belesegettek, hát a szoba közepén csüng Pupi, kötélen. Ünneplőben, fehér ingben, nyakkendő helyett kötelet kötött a nyakára.

Azóta termelek én minden évben néhány lopótököt, azokat zörgeti odakint a szél. Tavaly például egy kipusztult barackfa alá vettem néhány szem magot. A fa úgy halt meg, hogy a szövetkezett a kipusztított barackos földjébe kukoricát vetett, vegyszeres gyomirtóval beporozták vetés előtt a talajt. Éppen kinn voltam, nézem, mi történik ott? Bóg a gép, hátul szórja a vegyszert, fúj a tavaszi szél, szemmel látható, ahogy elkapja a finom port s ráhordja az én kertemre. „Csupa haszon — gondoltam — kiirtódnak a gazok.” Milyen buta a tanulatlan ember! A kerítés mentén állt néhány barackfám, azok lombja fogta fel a vegyszert, kipusztultak — a legszebb fáim voltak pedig — a gaz meg vígan virított a kerítés mindkét oldalán.

Nos, ahogy a fa kiszáradt, mentsük, ami menthető, tököt vettem a koronája alá, hogy majd a tökinda felfut, onnan csüngenek majd alá a hosszúnyakú lopótökök. Az ötlet bevált. Azon a nyáron, őzön a legszebb barackfám lopótököt termett. „A kert díszé” — állapították meg, akik látták. Hát — többszörös is keserves dísz, nem sok kedvvel nézegettem. Ha városi vendégem jön,

a szeme fennakad — ilyen sok lopótököd van! Vigyél belőle, legyen neked is. Viszik, dísznek is, meg a magja miatt is. Én meg adom, hadd terjedjen. Adtam a testvéremnek is egy zacskó tökmagot, hadd vesse el a budaörsi kertjében, futtassa végig a kerítésen, hadd legyen megcsodálmiuk az arra járóknak. Hazavitte, betette a konyhaszekrénybe, az unokája megtalálta, mind egy szemig megette. Majd jövőre újra adok neki vetni való magot.

Úgy gyanítom, hogy most meg egy meggyfa van soron — órá vár a lopótök termelésének nem valami nemes feladata. A fa ugyanis végpusztulás előtt áll. Valami megfúrta. Madár? Darázs? Legyintek rá: teljesen mindegy. Friss a lyuk, lehet négy-öt centi az átmérője, s hogy azt a fát miért nem sajnálom? Valami két évvel ezelőtt szedtük a meggyet, a fiam felmászott erre a fára, kiment az egyik oldalágára, kosárba szedegette róla a termést. Óriási reccsenés, a fiam ágastól, kosarastól zuhant a karók közé. Nézzük, tapogatjuk a törés helyét: hát a körmünk alatt omlik, porlik, kívül épnek látszik, belül azonban podvás, korhadt — halálra van ítélve. Erre nem mászunk fel többé. Nem is csodálkoztam, amikor a kifúrt lyukat megpillantottam a törzsén. Az vezette oda a tekintetemet, hogy a fa tövében egy kupacban ott a fa belseje, kirágott, kivésett por alakjában, mintha életét megunva, utolsó kínjában kiöklendezte volna a belét.

Ide valami tanulság kéne, mert mi abban a megírni való, hogy egy meggyfába valami lyukat fúrt? A szemlélődő ember a természetet apró dolgaiban is kell hogy leljen emberi tanulságot, mert az ember is a természet szülötte. Terméke. Éppúgy, ahogy — mint a szőlő fedése körüli tanakodáskor láttuk — az emberi világból is származik tapasztalat, amit kertünkre alkalmazhatunk. A meggyfa esetében mit figyelhettünk meg? Azt, hogy a darázs — vagy a harkály — már egy romlásnak indult fa törzsébe hatolt bele. Az egészséget nem háborgatja. S mi jut erről eszembe? Természetesen Veres Péter, akinek egy alkalommal elpanaszoltam, hogy közös ismerősünk igen galád módon kezd viselkedni ember- és irodalmár társaival. „Figyelmeztetni kéne” — javasoltam, mert ennek nem lesz jó vége. „Ne szólj neki. Nem kell neki szólni — hangzott a Veres Péter-i válasz —, az már eleve rossz embernek született. Romlandónak. Nem tudod megállítani. Tovább romlik. De csak hadd romoljon, mert csak a romlandó romlik.” Fatalisztikus vélemény, de íme, a törekeny és romlott béli meggyfa esetében természeti igazsággá nőtt.

Az eső odakint tovább cseperézik. Ha holnap is így megy, nem lehet szüretelni. Mit lehet csinálni? Munka nélkül bámuljunk ki az esőbe? Tétlenül nézzük, ahogy hervad már ligetünk, díszei hullanak? S tarlott bokrai közt nem lengedez... Hoppá! Van mit csinálni. Nem várjuk meg, míg elhullanak a szőlő levelei, hanem holnap reggel apró csikokat szabdalunk valami eldobandó ruhánemből, kiválasztjuk azokat a tőkéket, melyeknek fajtáját szaporítani akarjuk, pici zászlók gyanánt rákötögetjük a ruhacsikokat a legszebb vesszőkre, így jelölvén meg őket a halhatatlanság számára, jutalmul is, mert olyan jó fajtájúak és szépek. A tavaszi metszéskor aztán ezeket eliskolázzuk, jövőre gyökeres vesszőként elültetgetjük őket. De ahogy magamat ismerem, eróm kímélése — meg eredendő lustaságom — miatt valószínűleg sima vesszőként dugdosom el őket, végleges helyükre.

Ez az eldugdosás a saját erő nagymértékű kímélése, a fáradság lehető leg-tökéletesebb elkerülése végett úgy megy végbe, hogy az ásó hegyét jó mélyen belenyomom a földbe, a rést néhány mozdulattal kitágítom, de csak annyira, hogy a vessző beleférjen, aztán megtaposom a tövét és kész. Elismerem, barbár, primitív és tökéletlen eljárás; persze, hogy amikor a mama meglátta, mit művelek, felemelt ököllel sietett oda, kétségbeesetten tiltakozott: „Hogy lehet így dolgozni? Láttál te engem valaha is így szőlőt ültetni? Azt nem úgy kell. Gödröt kell neki ásni, egy kanna vizet a gödörbe zúdítani, úgy beleállítani a vessz-

szót." Megadtam magam, ástam a gödröket, hordtam a kanna vizeket — fogaim közt ádáz szitkokat morzsoltam, mert jó messzire kellett cipelni a kannát.

Fogott az átok. Eljött a nyár és én kaján kárörömmel állapítottam meg: azok a vesszők, amiket az én eljárásommal dugtam a földbe, mind megfakadtak. De az öntözöttek közül egy sem. Van-e ebben valami hasznosítható tanulság? Nincs, de ne is legyen, nem azért mondtam el az esetet, hogy másokat rosszra ingereljek, buzdítsak, senki ne ültessen így szőlőt, s a pedagógiára se értelmezzük a példázatot.

Mintha szűnne az eső. Aludjunk — várjuk a jó időt, egyebet úgysem tehetünk.

